

ნეო-ფოლკი და ქართული საბრძოლო ხელოვნება

ენიო სონსადი

დედა, ასმათ ლეჟავა - ხელოვნებათმცოდნე; მამა, სამსონ ლეჟავა - ხელოვნებათმცოდნე; შვილები, ზურა ლეჟავა - გერმანისტი და ნიკა ლეჟავა - მედიკოსი. გარდა იმისა, რომ ეს ადამიანები ერთი ოჯახის წევრები არიან, მათ სხვა რამეც აერთიანებთ - ქართული ხალხური მუსიკის სიყვარული. ოღონდ, ეს უბრალო სიყვარული არ არის; იგი ქმედითი და აქტიურია.

"გიმნაზისტი გიმნაზისტკას ეფიცება, აძლევს სიტყვას..." ეს სიმღერა ხომ ყველამ იცით? ჰოდა, იგი ბატონი სამსონის ბაბუის, პლატონ ლეჟავას დაწერილია. არსებობს დისკიც: მღერის ლეჟავების ოთხი თაობა. ამ დისკო პლატონ ლეჟავას სიმღერებიც შედის, ბატონი სამსონის მამის, ბატონი სამსონისა და მისი მეუღლის საავტორო სიმღერებიც და ბიჭების მუსიკაც. 2001 წელს ლეჟავების ოჯახმა მეორე დისკიც ჩანერა. ეს დისკო უკვე ჯგუფი "დეციმის" სახელს ატარებს, მისი წევრები კი სამსონ, ზურა და ნიკა ლეჟავები არიან. ეს არის კონცეპტუალური დისკი - ტრადიციული ეთნო-ფოლკის პრინციპებზე დაფუძნებული ინსტრუმენტული მუსიკა.

სიტყვა - დეციმი - ძველ სვანურ "ლიეში" გვხვდება და მისი შინაარსი ცის საუფლოს უკავშირდება. "ჩვენს მიმდინარეობას, პირობითად, შეიძლება ნეო-ფოლკი დავარქვათ, - ამბობს ბატონი სამსონი, - იგი მთლიანად ქართულ ფოლკლორ-

ზეა დამყარებული, ოღონდ თანამედროვე, საავტორო კომპოზიციების სახითაა წარმოდგენილი და, ბუნებრივად, თანამედროვე ინსტრუმენტებით სრულდება". თუმცა, ინსტრუმენტების გამოყენებისას ლეჟავები თავს არ იზღუდავენ. თანამედროვე გიტარის, ბას-გიტარის და დასარტყამი ინსტრუმენტები გარდა, უარს არც ტრადიციულებზე ამბობენ, იქნება ეს დიპლომატო დოლი, ჩონგური, ფანდური, ჩანგი, ჭუნინი თუ სხვა. კიდევ ერთს ინსტრუმენტსაც იყენებენ, რომელსაც "ჩონტარს" უწოდებენ, რადგან გიტარის შესაძლებლობები, მაგრამ ჩონგურის ფუნქციონირება აქვს. ლეჟავებისათვის ხალხური ინსტრუმენტები, სამუშეუმე ნივთია გროვა კი არა, ცოცხალი მუსიკირების საშუალებაა. ისინი სოფელ-სოფელ დადიან და ცდილობენ, იმ "უკანასკნელი მოპოკანების" ჩანაწერები გააკეთონ, რომლებიც ჯერ კიდევ ნამდვილ ტრადიციულ ინსტრუმენტებზე უკრავენ. უკანასკნელად, მაგალითად, სოფელ ბულაჩაურში ჩაინერეს ხევისბერი ლვთისო პატარაშვილი, რომელიც ტრადიციულად დამზადებულ ფანდურზე მღერის.

ლეჟავების შემოქმედება საინტერესო კიდევ იმითია, რომ მათ თავიანთი მუსიკალური ექსპერიმენტები ქართული საბრძოლო ხელოვნების ჯგუფს დაუკავშირეს. როგორც ბატონი სამსონი ამბობს, ქართული საბრძოლო ხელოვნების პლასტიკური კოდი ძალიან ახლოსაა ქართულ ქორეოგრაფიასთან. ოღონდ, სხვა ფოლკლორული ანსამბლებისაგან განსხვავებით, ისინი ცდილობენ, მუსიკას ქართული საბრძოლო ხელოვნების ნამდვილი ელემენტები შეურწყან.

ქართული საბრძოლო ხელოვნების პლასტიკის თეატრი

ლეჟავების ოჯახისა არ იყოს, სოფელ-სოფელ ლაშა კობახიძე და მისი მეგობრებიც დადიან, თუმცა ისინი მუსიკის კი არა, ქართული საბრძოლო ხელოვნების ელემენტებს ეძებენ. ლაშა კობახიძე: "დავდიოდი სხვადასხვა კუთხეში, დავეძებდი მოხუცებს; მივაგენით რამდენიმე ადამიანს, რომლებმაც საბრძოლო ხელოვნების ძირი იცოდნენ, შემდეგ კი უკვე ამ ძირზე აშენება თავად დავინყუთ, მერე ეს ყველაფერი გავერთიანეთ და საბრძოლო ხელოვნებად ჩამოვყალიბეთ". თავის დროზე დააარსეს ფედერაცია "ხრიდოლი", მაგრამ მერე ხრიდოლის სპეციალისტობა იმდენმა ხალხმა დაიბრალა, რომ ხრიდოლი-კარატეც კი შექმნეს. ახლა ლაშამ და მისმა მეგობრებმა, საბრძოლო ხელოვნების ბაზაზე, პლასტიკის თეატრი დააარსეს. მათი მიზანია, ძველი ქართული საბრძოლო ხელოვნება, მაქსიმალურად რეალურად წარმოაჩინონ - ბრძოლისას ძალიან მნიშვნელოვანი მინაზე მყარად დგომის და გადაადგილების პრინციპი; ცეკვისას კი ამის კარგად დაფიქსირება შეუძლებელია. ბოლო წლებში ლეჟავების ჯგუფთან ერთად ქართული საბრძოლო ხელოვნების პლასტიკის თეატრმა რამდენიმე ერთობლივი პროექტი განახორციელა. 1999 წელს მუსიკა და ქართული საბრძოლო ხელოვნება მიმა მრეწველიშვილისა და სანდრო კაპანაძის მიერ გადაღებულ სატელევიზიო კლიპში იყო შეკავშირებული. 2000 წელს ქორეოგრაფმა ბოჭენა ტიტოვამ ქართული ფოლკლორის თეატრში დადგმა "ზღაპარ იყო" განახორციელა, წელს კი ფესტივალ "არტ-გენშიც" მიიღეს მონაწილეობა და "მარდენ-

ის ქუჩის ფესტივალშიც." ამ ფესტივალზე "დეციმის" ძალიან დინამიური კომპოზიცია "ქარბორბალა" ქართული საბრძოლო ხელოვნების პლასტიკასთან იყო სინთეზირებული.

ქართული საბრძოლო ხელოვნება მხოლოდ ხრიდოლი არ არის

ხრიდოლი, სინამდვილეში, ქართული საბრძოლო ხელოვნების მხოლოდ ერთ-ერთი ნაირსახეობა - კრივია ცალი ხელით. მოვიდა დრო, ხალხმა იცოდეს, რომ, ხრიდოლის გარდა, კრივის კიდევ 7 სახეობა არსებობს, ჭიდაობისა კი -

თერამეტი. გარდა ამისა, არსებობს თუ-შური ხმალობა, ხევსურული ფარიკაობა, ხევსურული კენჭაობა და კიდევ ბევრი. ერთად კი ამ ყველაფერს ქართული საბრძოლო ხელოვნება ეწოდება.

როგორც ლაშა ამბობს, ზოგადი პრინციპი ყველა საბრძოლო ხელოვნებაში ერთია - შეჩვენა იქნება, პრესის მორბილება, წინააღმდეგობის არ გაწევა თუ სხვა; იაპონურშიც, ჩინურშიც და ევროპულ საბრძოლო ხელოვნებებშიც ერთნაირია. მთავარია, რეალობაში რა ფორმებს შეიძენს. ხევსურები, მაგალითად, ხის ხმლებითაც იბრძოდნენ, წკნელებითაც და ნამდვილი ხმლებითაც, მაგრამ ვარჯიშისას ხმლები პი-

რუკუ ეჭირათ, შემთხვევით ერთმანეთი რომ არ დაეჭრათ და ზარალი არ ეწახათ. დაკენჭვა ხევსურულად მსუბუქი ჭრილობის დადებას ნიშნავს, ისეც იმ მიზეზით, ჩხუბს დიდი ზარალი რომ არ მოჰყოლოდა. კენჭაობის დროს სიმძიმის ძალას მხოლოდ მაჯაში დებდნენ და იქიდან უტევენდნენ. სანამ ბრძოლას დაიწყებ, უნდა მოემზადო, ხასიათში უნდა შეხვიდე. საამისოდ, მეტროპოლიტორღელებს, ხმლებს ტრიალს იწყებ. მეტროპოლი და ხმალი ერთი მთლიანობაა - ხმალი, უსულო საგანი კი არა, ხელის გაგრძელება უნდა იყოს. ტორღების უმაღლესი ხარისხი მიიღწევა მამინ, როდესაც ხმალი სიმღერას იწყებს.

კომპოზიცია "ქარბორბალა" და ხევსურული ფარიკაობა.

გიორგი ნითრიაშვილმა ირმულის შესრულების დროს ჭკარედინი მყესი დაიზიანა; ექიმები ამბობდნენ, - ახლა მოძრაობა უნდა უჭირდესო. - მაგრამ ხმალიც მშვენივრად იქნეს და ფეხებსაც კარგად ხმარობს.

ტორღების უმაღლესი ხარისხი მიიღწევა მამინ, როდესაც ხმალი სიმღერას იწყებს.

მებრძოლი და ხმალი ერთი მთლიანობაა - ხმალი, უსულო საგანი კი არა, ხელის გაგრძელება უნდა იყოს.

თუშეთში ძალიან გავრცელებული იყო ორი ხმლით ხმალობა; ამ დროს მთავარი მონაცვლეობის პრინციპი იყო - ხან ერთი ხმალი იღებდა თავის თავზე ფარის ფუნქციას და ხან - მეორე. ეს, თავისთავად, "ინ-იანის" ჩინურ პრინციპთან დგას ახლოს.

თარგმანიდან "24 საათი" ინგლისურად. English newspaper 24 Hours, coming out from February გამოწერით. on subscription basis e-mail: public@24hours.ge Tel: 20 24 24 Fax:20 24 25

"საოქანო ბიზნისი"-ს 26 ივნისის №65 გათავაზების ცხრილი

Table with multiple columns containing numerical data, likely representing a financial or business transaction list. The table is organized in a grid format with approximately 20 columns and 100 rows.

Table with 28 columns representing various identification numbers and their corresponding values. The table contains multiple rows of data, likely representing a list of individuals or entities with their respective IDs and associated numerical data.

Table with multiple columns containing numerical data, likely a financial or statistical report. Columns include various categories and values.

ჭურჭელი გა! გათავაშებას დაემატა 77-ე სვლა

გათავაშების მფლობელებს, რომლებიც მოიგებენ სტუდიაში დასწრების უფლებას

სტუდიაში დასწრების უფლება მოიგას შემდეგმა ბარათებმა

Table with 2 columns: ID numbers and names of winners.

გათავაშების მიმდინარეობა

Large table showing the progress of the lottery draw with multiple columns for different stages and numbers.

გათავაშებელი ნომრები

Table listing winning numbers and their corresponding prizes.

Advertisement for 'სატელევიზიო ტელეკომპანია' (Satellite TV Company) with details about services and contact information.

Table titled 'ჯეკპოტის გათავაშების წესი' (Jackpot Distribution Rules) detailing prize amounts and distribution rules.

დიპლომანტი სამეფო უბნის თეატრში

ნანა ბასილაშვილი

“სამეფო უბნის თეატრის” კულისებში დიდი ვნებათაღვლევაა, რვა საათი ახლოდებდა და ნერვიულად ყველა თავისას გაპყვირის... ეს არც რაიმე ახალი სპექტაკლის პრემიერაა და არც მორიგი წარმოდგენის სამზადისი. კულისებში დიზაინერები მოდელებს თავიანთ კოლექციას ფაციფუციტ არგებენ და სცენაზე გამოსასვლელად ამზადებენ. თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიის დიზაინის ფაკულტეტის სტუდენტებს შემოქმედებით ასპარეზზე ყველაზე მნიშვნელოვანი დღე დაუდგათ, რასაც მარტივად “დიპლომების დაცვა” ჰქვია. დიპლომანტებს მხატვარ-მოდელიორების ნოდება უნდა მიენიჭოთ.

ნათია ობოლაძის სამეფო უბნის კოლექცია

სამხატვრო აკადემიის მსუბუქი და საფეიქრო მრეწველობის ნაწარმის მხატვრული გაფორმების და მოდელირების კათედრის პროფესორ-მასწავლებლები, 21 კურსდამთავრებულის პროფესიონალიზმის ხარისხს, დიპლომანტების მრავალრიცხოვან გულშემატკივართან ერთად აფასებდნენ. დიპლომანტებმა თავიანთი ნამუშევრები მრავალფეროვანი მოტივებით წარმოადგინეს. ჩვენება შოტლანდიურ ნაციონალურ მოტივებზე შექმნილი კოსტიუმებით დაიწყო. შემდეგ იყო აფრიკულ ორნამენტებზე შექმნილი მოდელები, სადღესასწაულო კოსტიუმები და ა.შ. თითოეულ წარმოდგენამდე კომისიისა და მაყურებლის წინაშე, კოსტიუმებზე მუშაობის პროცესის შესახებ ჯერ თავად დიზაინერები საუბრობდნენ, შემდეგ პროექტის ხემძღვანელები და რეცენზენტები.

“ქართველ კაცს ნიჭი და ფანტაზია განუსაზღვრელად აქვს. ერთადერთი რასაც ჩვენი სტუდენტებისგან მოვითხოვთ და ვაფასებთ, მაქსიმალურად ფანტაზიისა და საკუთარი შესაძლებლობების გამოვლენაა. ამდენად სამუშაო პროცესში თემისა და მოტივების შერჩევაში სრული თავისუფლება მივანიჭეთ. შედეგით კომისიის წევრები უკმაყოფილონი ნამდვილად არ ვართ”, - აღნიშნა მოდელირების კათედრის გამგის მოვალეობის შე-

მსრულებელმა, პროფესორმა ომარ სააკაშვილმა.

“ულანტეტი, მასალაში შესრულებული მოდელი და ყველა საჭირო აქსესუარი საკუთარი ხელით რამდენიმე თვეში შევქმენი, ეს პროცესი ძალზედ რთულიც იყო და სასიამოვნოც”, - ამბობს დიზაინის

ფაკულტეტის უკვე კურსდამთავრებული ნათია ობოლაძე. მისი “სამეფო უბნის კოლექცია”, რუსა ჩოფიკაშვილის “ყოველდღიური ახალგაზრდული კოსტიუმები”, ნატალია ძნელაძის “კლიმტის მოტივები”, მაკა თიბისის “ნატერის ხე”, ნინო ჩანტლადის “გამოსასვლელი კა-

ბები”, ქეთევან ქაჯაიას “რომანტიკული მოტივები” და ა.შ. ორიგინალური და გემოვნებიანი პროდუქცია, სამოდერო სააგენტო “ნატალიის” მოდელგება წარმოადგინეს.

წელს დიზაინის ფაკულტეტმა, მოდელების ორმოცდამეერთე ჯგუფი გამოუმუშა.

ლაგუნა - შიკაპოლი

დასასვენებელი კომპლექსი ოზურგეთის რაიონი, დაბა შეკვეთილი
2004 წლის ზაფხულის ფასები

სასტუმრო	პანსიონატი
1 პურჩონი 1 დღე 22 USD	1 დღე 1 პურჩონი 9 USD
7 დღე და ზეტი 20 USD	3-4 პურჩონი 1 ოთახში 7.5 USD
	ზეტი (4-10) 6 USD

ფასი შიკაპოლი

- ცხოვრებას სასტუმროში
- სამჯერად კვებას
- კალათბურთის, ფრენბურთის, ფეხბურთის მოედანს

ფასი არ შიკაპოლი

- სასმელის ღირებულებას
- მასაჟს
- სამრეცხაო მომსახურებას

ანგარიშსწორება ლარებში გამოქვეყნებული კურსის მიხედვით. ფასები გამოქვეყნებულია 2004 წლის მაისში. ცვლილება შესაძლებელია.

ინფორმაციისთვის დაჯინგავით: 8 99 507 606, 8 93 174 464

სასკოლო მეთოდური გაზეთები

შპს მედია ოჯახი "განათლებული საქართველო" და შპს "რუსთავი 2 პრინტი" გათავაზობთ ხელმოსაწერად 19 დასახელების საგანმანათლებლო და საგნობრივ მეთოდურ გაზეთებს.

საგნობრივი მეთოდური გაზეთები მოგაწვდით ყველა ულასში პარალელური სასკოლო სახელმძღვანელოებით სწავლების გარანტირებულ მეთოდურებსა და რეკომენდაციებს, თემატურ გეგმებს, საგაკვეთილო სცენარებსა და მოლექებს.

გაზეთებზე ხელმოწერა ჩატარდება 2004 წლის 1 აპრილიდან 1 ივნისამდე. გაზეთებს მიიღებთ ადგილებზე 2004 წლის 20 აგვისტოდან 2004 წლის 20 აგვისტოდან 2004/2005 სასწავლო წლის განმავლობაში.

VIII TBILISI INTERNATIONAL JAZZ FESTIVAL

საქართველოს ბანკის თბილისის ჯაზფესტივალი

26 ივნისი 2004 - დიდი საკონცერტო დარბაზი
20:00 ჯონ მაქლაგლინის „შაქტი“ (ინგლისი/ინდოეთი)

27 ივნისი 2003 - ქუს ტვა
17:00 თბილისის მუნიციპალიტეტის საკონცერტო ორკესტრი და მეგობრები (საქართველო/რუსეთი)

29 ივნისი 2004 - დიდი საკონცერტო დარბაზი
20:00 ქრის ბოტი და მისი ჯგუფი (აშშ)
22:00 ბობი მაქფერინი (აშშ)

30 ივნისი 2004 - დიდი საკონცერტო დარბაზი
20:00 მაიკლ ფრენქსი და მისი ჯგუფი (აშშ)

1 ივლისი 2004 - აჭარა მიუზიკ პოლი
20:00 მაიკლ ფრენქსი და მისი ჯგუფი (აშშ)

ტელ.: + 995 32 954001   www.easternpromotion.com

მისამართი: თბილისი, რუსთაველის 42, მე-3 სართული, ტელ.: 93-50-84, (899) 55-15-84

წამალი "სალხინო"

ქართული ფლორის სამოცრაპა

თუ განუხებთ პროსტატიტი, ცისტაიტი, ქალური და შარდ-სასქესო ორგანოების დაავადებები; როცა შეიძინე შენელებული და გახშირებული შარდვა, შარდვის დროს წვა, შარდადენი ხერხლის ბაგეთა მიწებება, სუნიან გამოწვინა; აგრეთვე ტკივილი წელის, გავის ძვლის, თირკმელების არეში; შარდის წვეთ-წვეთად გამოყოფა, მოშარდვის სურვილის დაუკმაყოფილებლობა, როცა ვითარდება სექსუალური მოშლილობა და იმპოტენცია, მიიღეთ წამალი "სალხინო" და ეს პრობლემები მოგესწებათ.

"სალხინო" ანესრიგებს კუჭ-ნაწლავის მოქმედებას და ხსნის ტკივილებს. "სალხინო" გამოიყენება ჩირქოვანი და ჩირქმადი ინფექციების სამკურნალოდ, ნაღვლის ბუშტის (ქოლეცისტაიტი), პეპატიტის, გასტრიტის, ნეფრიტის, გინგვიტის, სტომატიტის, ბრონქიტის და სხვა პათოლოგიური დაავადებების დროს. "სალხინო" აქრობს პირის ღრუდან უსიამოვნო სუნს. წამალი "სალხინო" კურნავს სარძევე ჯირკვლების დაავადებებს - მასტოპათიას, მასტიტს. თუ გამოიყენებთ მშობიარობის შემდეგ, აიცლებთ მასტიტს და გაუმჯობესებთ ბავშვის კვებას საკუთარი რძით.

წამალი "სალხინო" თვისებები აპრობირებულია და მოწონებულია საქართველოს, რუსეთის, აზერბაიჯანისა და სხვა ქვეყნების ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროების მიერ, იგი რეგისტრირებულია. მიღებული აქვს სახელმწიფო პატენტები და ლიცენზია.

იკითხეთ და შეიძინეთ ავთიაქებში.

წამლის ფასი საქართველოს ტერიტორიაზე სამი (3) დოლარის ეკვივალენტს არ უნდა აღემატებოდეს ლარებში.

